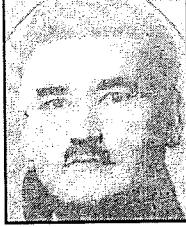

MÜSTECİB ÜLKÜSAL**Dobruçalı Türkolog, Gazeteci ve Hukukçu
(1899-1996)**Tarih
200421

19 EYLÜL 2000

Kuzey-doğu Bulgaristan'ın Hacıoğlu Pazarcığı (Dobriç) ilinin Azaplar (Polkovnik Dyakovo) köyünde dünyaya geldi. Babası Fazıl Efendi hacı ve hocadır. Dedesi Abdürrahman Efendi 1862 yılında Kırım'dan göçüp Dobruca'ya yerleşmiştir. Annesi Şerife Hanım da Kırım kökenlidir.

Müstecib, ilkokulu köyünde okudu, orta tahsilini İstanbul'da yaparken Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi nedeniyle Dobruca'ya döndü ve 1914-1915 yıllarında Mecidiye Müslüman seminarına devam etti. Seminer kapanınca köyüne döndü ve öğretmenliğe başladı.

1917'de Kırım Türklerinin hürriyet ve istiklallerini ilan ederek Kırım Türk Cumhuriyet'ini kurmaları üzerine 1918 Ağustos'unda kaçak yolla Kırım'a giderek, Kırım Türklerinin Milli mücadelesine fiili olarak katıldı. Sivastopol'da yakalandı ve hapse atıldı. 1920 yılında Bolşeviklerin Kırımı işgal etmeleri üzerine orasını terketmek zorunda kaldı. Müstecib, gizlice bir Türkiye vapuruna binerek Anadolu topraklarına ayak bastı.

Kış Palatlı'nın Karaguşan köyünde öğretmenlikle geçirdi. 1921 yılında İstanbul'a gelerek lise tahsili tamamladı. 1922 yılında Dobruca'ya döndü ve Bükreş Üniversitesi'nin Hukuk Fakültesine girdi. Romanya'da çıkan Türkçe gazetelerde yazılar bastırmaya başladı. 1926'da Hukuk Fakültesinden mezun oldu ve Hacıoğlu Pazarğı şehrinde avukatlığa başladı.

1 Ocak 1930 tarihinde Müstecib, dokuz arkadaşı ile Hacıoğlu-Pazarcık'ta "Emel" dergisini çıkarmaya başladı. Bu, milliyetçi ve Türkçü dergi İkinci Dünya Savaşı sırasında 1940 yılına kadar 154 sayısını okuyucularına ulaştırdıktan sonra avukat Müstecib Ülküsal, serbest göçmen olarak Türkiye'ye geldi. Fakat burada da huzurlu değildi. Stalin'in Kırım Türklerine yaptığı baskılar, Dobruca'da kalan kardeşlerinin tutuklanması, Orta Asya'nın geniş bölgelerine yapılan sürgünler, onu ta kalbinden yaralamıştı.

Müstecib Ülküsal, 1961 yılında Ankara'da "Emel" Dergisini tekrar yayımlamaya başladı. 1963 yılından itibaren dergi İstanbul'da devam ettirildi.

"Emel" dergisi, Dobruca'da olduğu gibi, Türkiye'de de en çok sevilen bir dergidir.

Ülküsal'ın dergide yazdığı yazıların bilançosuna bir göz atacak olursak, onlarda sadece Kırım Türklerinin mücadelesi değil, aynı zamanda Romanya ve Bulgaristan'daki Türklerin de, dolayısıyla bütün Türk Dünyası'nın önde gelen problem ve davası doğru ve dürüst bir biçimde yansıtılmıştır. Stalin'in boyunduruğu altında yaşayan bütün Türklere vahşiyane zulümleri, Türklük için yası günler, tarihte benzeri görülmemiş sürgünler ve katliamlar, öldürmeler, cinayetler, bütün bu kötü eylemlere karşı medeni dünyanın susması, en küçük bir tepki bile gösterememesi, hep onun kalemıyla ayrıntılı olarak işlenen konulardır.

Müstecib Ülküsal, bir gazeteci olduğu kadar da iyi bir teşkilatçıdır. Daha üniversite öğrencisi iken arkadaşları ile birlikte, Kırım Türklerinin yaşadıkları kent, kasaba ve köylerde "Türk Hars Birliği" örgütlerini kurdu. 6 kent ve kasabada ve 80 köyde bu örgütün şubeleri açıldı ve hareketli çalışmalar başladı. Bayramlarda ve tatillerde sahnelerde, milli piyesler, milli türküler, şiiirler gündeme getirilerek devreye sokuldu ve halkın milli bilinci yükseldi. Başrolünü Müstecib Ülküsal'ın oynadığı "Şahingiray Han" piyesi köylerde ve şehirlerde bütün halkı heyecanlandırdı ve coşturdu.

İnsanları örgütleme eylemlerini Müstecib Ülküsal, anavatan Türkiye'de de sürdürdü. 1986 yılında arkadaşlarıyla birlikte "Emel Kırım Vakfı"nı kurdu. O, bütün hayatı boyunca ömrünün sonuna kadar, Türk dünyasına çok büyük hizmetlerde bulundu.

Müstecib Ülküsal 10 Ocak 1996 gecesi İstanbul'da vefat etti. Naaşı, Çengelköy Mezarlığındaki aile kabristanındadır.

Yapıtları:

1-Dobruca ve Türkler 2.Baskı. Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları. Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara 1987

2-Kırım Türk Tatarları.

3-II. Dünya Savaşında 1941-1942 Berlin Hatıraları ve Kırımın Kurtuluş Davası.

4-Dobruca'daki Kırım Türklerinde Atasözleri ve Deyimler.

5-Gagauzların Aslı. (Çev.)

6-Üç Bozkırlı. Atilla Cengiz Timur. (Çev.)

Kaynakça:

1-"Türk Edebiyatı" Dergisi. (Aylık Fikir ve Sanat Dergisi.)

Sayı 269 Sayfa 63 İstanbul Mart 1996

2-Sovetskaya Türkologiya. Akademiya Nauk SSSR. Akademiya Nauk Azerbaycanskoy SSK. No. 2 S.103-110. Baku. 1972

3-Türkologičeski sbornik 1973 Akademiya Nauk SSSR. İnstitut vostokovedeniya. İzdatelstvo "Nauka", Glavnaya redaktsiya vostočnoy literaturi. s. 24-31. Moskova 1975

HADDE YAYIMLANDIKTAN

42259

Müsterib Ülkisal hayat ve faaliyetleri. SAINUR (ALTUĞ), Giray. Yüksek Lisans. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
İstanbul, 1995. 161 s., 146 ref.
Danışman: Prof. Dr. Nadir Devlet. Dili: Tr.

Ülkisal müsterib 200421

22 Haziran 2015

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
GENEL TÜRK TARİHİ BİLİM DALI

Ülküsal, Müstecib (200421) TEKL

MÜSTECİB ÜLKÜSAL
HAYATI VE FAALİYETLERİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Giray Saynur Altuğ
9204007

İstanbul 1994

elçilik müsteşarlığına, 1964'te merkeze, 1968'de Tahran Orta Elçilik müsteşarlığına, 1969'da RCD Genel Sekreter yardımcılığına nakledildi. Öğrenciliğinden beri şiir yazmaktadır. **Eseri/Şiir: Şiirler** (Ank. 1967).

Kay.: *Dışişleri Bakanlığı 1954-1865 Yıllığı*, Ank. 1966, s.235; *ÖBBŞKA* 2/1087; *YMTM* 1/509, 2/1082, 5/2124-2126. ♣ Yaz. Krl.

ÜLKÜSAL, Müstecib (1899-1996): Kırım sahası yazar ve fikir adamı. Dobruca'da doğdu. İlk öğrenimini Dobruca'da, orta öğrenimini İstanbul'da yaptı; I. Dünya Savaşı başlayınca iki yıl süreyle Köstence'de Mecidiye Müslüman Seminerına devam etti. 1916'da Romanya'nın savaşa katılmasıyla Seminar kapandı ve öğrenimi yarım kaldı. Bundan sonra üç Türk arkadaşıyla birlikte kendi köyünde öğretmenlik yapmaya başladı, bu arada Tonguç adını verdikleri bir kültür ve spor derneği kurdular. 1918 yılında Kırım'daki Sulkiewicz hükümeti, Kırım kökenli aydınların yurda dönmeleri için çağrıda bulununca, bir Rus şilebiyle kaçak olarak Akyar limanına gitti. Burada Almanlar tarafından yakalandı ve kısa bir süre tutuklu kaldı. Serbest bırakılınca önce Baçesaray'daki Kaytmaz Ağa Okulunda, daha sonra Fatisala İlkokulunda öğretmenlik yaptı. 1920 yılında Kırım'dan ayrılıp kaçak olarak bir Türk motoruyla Ereğli'ye geçti. Türkiye'de lise öğrenimini tamamladıktan sonra 1922 yazında Romanya'ya dönerek Bükreş Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydoldu. 1926 yılında mezun olup avukatlık yapmaya başladı. Bu arada yoğun bir kültür faaliyetine de girişerek demeklerde, okullarda "Türk birliği ve Türkçülük" konularında konferanslar verdi, Türk gazetelerinde makaleler yazdı. 1930 yılının başında ise, özlemini gerçekleştirerek *Emel Mecmuası*'nı yayımlamayı başardı. Kırım Kurultay hükümetinin eski Dışişleri Bakanı ve Kırım Millî Merkezi Başkanı Cafer Seydahmet Kırimer'in önerisi ve önderliği ile *Emel Mecmuası*, Kırım Türklerinin ve Kırım istiklâl davasının resmî yayın organı ilân edildi. Bu gelişmelerden

kuvvet olarak arkadaşlarıyla birlikte Kırım Tatarlarının yaşadığı bütün şehir, kasaba ve köylerde Dobruca Türk Hars Birliğini kurdu, *Emel Mecmuası*'nda birliğin tüzüğünü basarak bütün şubelere gönderdi. 29 Mayıs 1934'te birliğin ilk kurultayı toplandı, bu birliğin başkanlığına getirildi. 1936 yılında evini ve matbaayı Köstence'ye taşıyarak 20 Şubat 1936'da arkadaşlarıyla birlikte Dobruca'da yaşayan Kırım Türklerinin karşılaştığı zorlukların Romenler tarafından daha iyi anlaşılabilmesi için *Halk-Poporul* adıyla haftalık küçük bir gazete çıkardılar. 1940 yılı Temmuz'unda maddî sıkıntıya düştüğü için eşi ve çocuğunu Çankırı'ya bırakarak geri dönüp *Emel Mecmuası*'nı çıkarmaya devam etti. Aynı yılın Eylül ayında derginin kapanmasına karar vererek Türkiye'ye geldi. 1941 yılında Ankara Hukuk Fakültesinde fark sınavlarını vererek diploma aldı ve hakim adaylığı stajına başladı. Kırım Millî Merkezi Başkanı Cafer Seydahmet Kırimer ve arkadaşlarının aldığı karar uyarınca, Almanya'da Kırım Türk Millî Teşkilâtı kurmak, Kırım kökenli mülteci, işçi ve esirlerin Kırım'a dönmesini sağlamak, Kırım'da yeniden kurulacak Millî Hükümet ile iş birliği yapmak üzere görevlendirilen Müstecib Ülküsal, Dr. Edige Kırimal ile birlikte Berlin'e gitti ve dokuz ay orada kaldı. Yaptığı girişimler neticesinde Kırım'a gitme izni almayınca Türkiye'ye geri döndü. 1960 yılında Ankara'da yayın hayatına yeniden başlayan *Emel* dergisinde 1986 yılına kadar yazdığı makaleleriyle Kırım Türklerinin millî davasını dünya kamu oyuna duyurmaya çalıştı. Hayatı boyunca dil ve din birliğinin önemini vurguladı, öğrenim ve eğitimde yeniliği hedef gösterdi, dürüstlüğü, bilgiyi, erdemi, inancı ve çalışkanlığı rehber edindi. 19 yaşına kadar hiç görmediği Kırım'a her şeyden çok değer verdi; atayurdu Kırım'ın hürriyet ve istiklâline kavuşabilmesi için ömrünü bu gayeye adadı. *Emel* dergisindeki bütün makalelerini İstanbul Türkçesiyle yazdı. 1936 yılında 140. sayıdan itibaren